

ABSTRAKT DISERTAČNÍ PRÁCE

V **úvodu** (str. 7-8) formulujeme cíle práce:

- informovat o procesu přeměny uvnitř judaismu, konkrétně přeměny interpretace ženy a ženského prvku v zásadním dokumentu judaismu – Tanachu,
- poukázat na začlenění této přeměny do širšího procesu transformace ženského prvku v universálním Vědomí a následně ve vědě (feministická teologie a biblistika) a v reálném každodenním životě dnešních lidí,
- a zároveň k této přeměně přispět.

V **části I. „Metodologie“** (str. 9-28) se stručně zabýváme feministickou metodologií, tj. přístupem feministických vědkyň, biblistek, historiček, literárních teoretiček, atd., k textu hebrejské Bible (Tanachu), jejich východisky, předpoklady a kritikou. Rabínské metodologii se nevěnujeme, neboť jsme tak činili v práci diplomové. Zabýváme se zde definicí termínu „patriarchát“, neboť tento termín budeme v práci často používat. V kapitole „Židovský feminismus“ (str. 20-24) na příkladu dvou významných židovských feministických vědkyň Judith Plaskow a Blu Greenberg charakterizujeme různý přístup usilující o změnu judaismu, jeho učení a náboženského práva. Na závěr části I. formulujeme vlastní „badatelská hlediska“ (termín Ann Belford Ulanov) a uvádíme technické poznámky.

Část II. „Interpretace biblických postav a příběhů“ (str. 29-268) je stěžejní částí práce. V jednadvaceti kapitolách se postupně seznamujeme s ženskými biblickými postavami a sledujeme interpretaci jejich osudů v tradičních rabínských komentářích (midraš „*Berešit Rabba*“, rabi Šlomo Jicchak – tj. 11./12.st.Francie, středověká kompilace midrašů „*Ceena ureena*“ rabi Jicchaka Aškenaziho, moderní kompilace komentářů vydávané brooklynskými ortodoxními Židy v nakladatelství „*Mesorah Publications*“) a v moderních feministických komentářích autorek různého náboženského a duchovního zázemí (judaismus, křesťanství, spiritualita Bohyně, nadkonfesijní akademický přístup). Cílem srovnání je zachytit změnu, ke které dochází, když do procesu interpretace normotvorných náboženských textů odrážejících patriarchální sociální skutečnost vstupují ženy jako interpretky (což, jak známo, jim náboženství judaismu i křesťanství neumožňovala po dva tisíce let). Tématem kapitol jsou tyto bibl.postavy a knihy: Adam a Lilit – *Chawa Rišona*, Adam a Eva, Pramatky: Sára, Rebeka, Ráchel a Lea, Dina, Támar – Judova snacha, Mojžíšovy ženy: porodní báby, matka, sestra a egyptská princezna, Cipora, Mirjam, Kozbi, Dcery Selofchadovy, Rachab, Debora a Jáel, Jiftáchova dcera, Chana, Davidovy ženy: Abigajil, Míchal a Batšeba, Támar – Davidova dcera, Rúť, Ester, Píseň písní, Přísloví, Proroci.

V **části III. „Ženské Božství v Bibli a dnes“** (str. 269-293) se věnujeme sílícímu pohybu znovuzrození ženského Božství, jak se projevuje (nejen) ve feministické teologii a biblistice, především pod vlivem archeologie, etnologie, mytologie a jiných vědeckých oborů. Stále více biblistů poukazuje na biblické zprávy o uctívání bohyně Ašery jako družky boha JHWH, o uctívání „královny nebes“ či Aštoret, na zprávy o rovnoprávném zapojení žen do náboženského života. Vznikají teorie historické, náboženské, kulturní a sociální změny, které si všimají přenosu důrazu ze ženského na mužské Božství v patriarchálních společnostech a jeho dopadu na každodenní život a sociální postavení žen. Mnohé feministické kritičky upozorňují na skutečnost, že žena je svými životními zkušenostmi (menstruace, těhotenství, porod, kojení, specifické prožívání sexuality) bytostí pevně zakořeněnou ve své tělesnosti. Jestliže je tato tělesnost znevažována a hodnocena jako negativní, dochází k rozbití ženského duchovního vědomí, ke sníženému sebehodnocení, sebevnímání a sebepochopení žen. V současné době dochází ke znovuzrození ženského principu Božství, k léčení ran, jež ženám patriarchát uštědřil, ke změně přístupu k hodnotám považovaným za „mužské“ a „ženské“. V judaismu je odrazem této snahy vyzdvižení konceptu Šechíny – podle kabaly ženské složky Boha, a včeňování tohoto konceptu do stávající liturgie i nově vznikajících rituálů.